

VOLLEDIGE BESCHRIJVING

VAN ALLE

KONSTEN, AMBACHTEN, HANDWER-
KEN, FABRIEKEN, TRAFIEKEN,
DERZELVER WERKHUIZEN,
GEREEDSCHAPPEN, ENZ.

TEN DEELE OVERGENOMEN

UIT DE BEROEMDSTE BUITENLANDSCHÉ
WERKEN;

*En vermeerderd met de Theorie en Praktijk der beste
Inlandsche Konstenaaren en Handwerkslieden.*

ZESDE STUK.

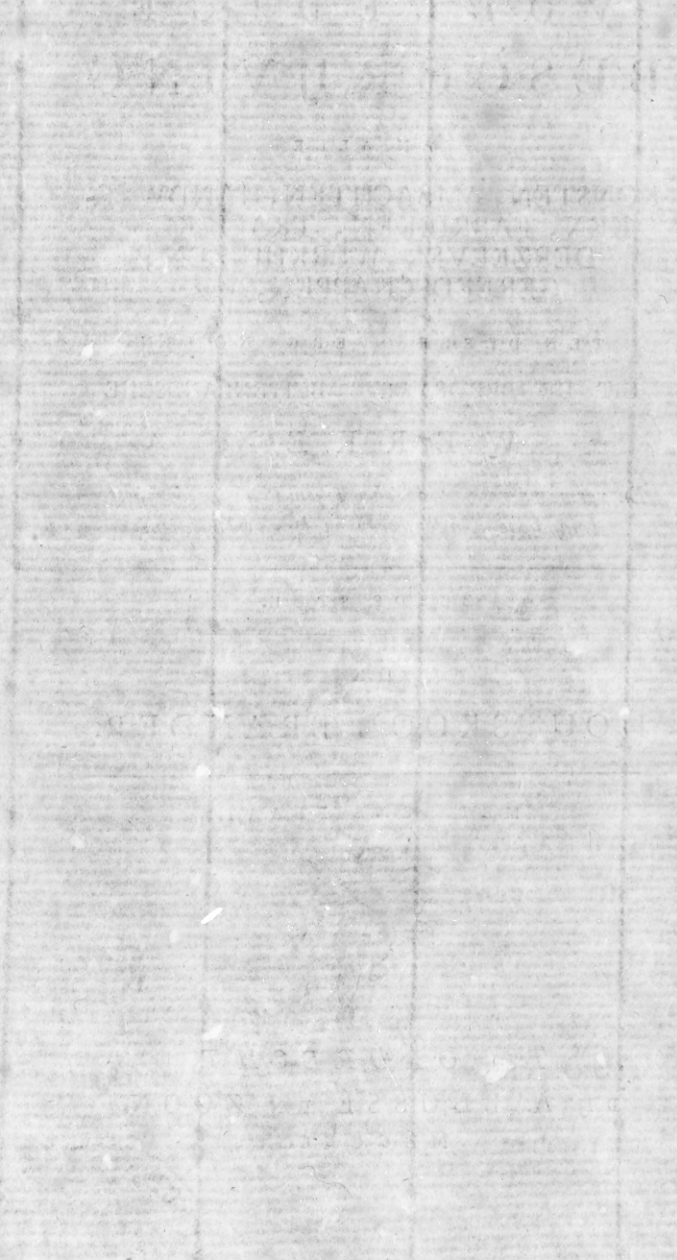
DE
HOUTSKOOL BRANDER.

MET EENE PLAAT,

Te DORDRECHT,
BIJ A. BLUSSÉ EN ZOON.
MDCCXC.

B E S C H R I J V I N G

V A N H E T

HOUTSKOOLEN BRANDEN,

D O O R

J. F. M A R T I N E T,

Predikant te Zutphen, &c.

B E S C H R I J V I N G

V A N H E T

HOUTSKOOLEN BRANDEN.

§. 1.

Hout tot Koolen te branden is eene konst, welke, niet allerwege, in ons Vaderland geoefend wordt; waarfschijnlijk; om dat de gelegenheid daartoe niet gunstig is in alle oorden. — In het Graaffchap *Zutphen* is dezelve in trein; doch, om gemelde reden, niet in alle Dorpen. Maar waar dezelve ter hand genomen is, maakt zij eenen tak uit van den inlandfchen Handel. — In de kerpelen *Varsfeveld*, *Silvolde*, *Gander* en *Bredembroek*, worden, allerwege, bij de Landlieden, niemand bijna uitgezonderd, Koolen van Hout gebrand; dewijl zodanig Hout, het welk men best daartoe gefchikt keurt, aldaar menigvuldig groeit. Dit zelf fchijnt aanleiding gegeven te hebben tot het oprigten van IJzergieterijen in die ftreken, waarom dan ook twee Hutten, welke daartoe dienen, federt eenige jaaren, de eene te *Gander*, en

de andere te *Ulst*, gebouwd zijn, die beiden niet weinig Koolen behoeven.

§. 2.

Tot het branden van Koolen bedient men zich niet alleen van Berken- Beuken- Bevisten- en Elzenhout; maar ook van andere soorten: dan, onder die allen, wordt egter het laatste voor het geschiktste gehouden. — Eenige smelterijen, zich schikkende naar het werk, dat zij onder handen nemen, verkiezen Koolen van Berken- of Beukenhout.

§. 3.

Wil men Elzenhout gebruiken tot het branden van Koolen, dan hakt men hetzelfde af in den winter, in het voorjaar, of in de lente, naamelijk, eer het Hout begint uit te botten. De lente wordt best gekeurd tot het afhakken, om dat de stam, na de afkapping, beter en spoediger uitloopt, het geen den Landman, rasser, nieuw hout belooft, en ook indedaad geeft.

§. 4.

Groen hout wordt nooit tot Koolenbranden gebruikt. Wanneer men hetzelfde van den stam afgehouden heeft, wordt het gekort tot op de lengte van drie en één halven voet. Vervolgens gebragt
ter

ter plaatze, waar men eenen zo genoemden Koolhoop zetten wil, dat is, waar men de branding denkt te doen. Daar plaatst men het groen gekapte hout ten hoogte van éenen vadem, dat is, van vijf voeten, in eenen kring, om te droogen, tot den 25 Julij, vroeger of laater, naar gelange eene vroegere of latere afkapping, en eene min of meer vertraagde drooging plaats gehad hebben.

§. 5.

De ouderdom van het hout, ter brandinge geschikt, wordt niet in aanmerking genomen. Men hakt hetzelfde vroeger of spaader, naar maate de gronden, welke dat voortbrengen, min of meer gunstig zijn tot den groei van het toekomende hout: of ingeval opgaande Eiken en andere Boomen, tusschen en onder welken hetzelfde vaak geplant wordt, den meer spoedigen wasdom, door hunnen lommer en afkeering der vrije lucht, belemmeren en terug zetten.

§. 6.

Niet alleen worden de dikke onderste stukken der Elzenstokken, maar ook de dunne toppen gebrand. Na dat men, onder den blooten hemel, eenige zwaare stukken hout, forceelhout genoemd, tot eenen grondslag gelegd heeft in eenen ronden kring, met paaltjes omzet tegen het uitwijken van den zwaaren

hoop, dien men maaken zal, zet men de op de maat gehouwen dikke Elzenstokken in twee verdiepingen; doch de dunne stukken worden, onder en boven, gebruikt, dat is, op 't forceelhout onder de eerste verdieping van de overend staande stukken, krijgende dan den naam van den haard; en de overigen boven op de tweede verdieping, op dat alles wel gevuld zou weezen.

§. 7.

Dan, in het midden des Hoops plaatst men éénen, of meestal twee op elkanderen gezette stroobossen, die zamen gebonden en aangesteeken worden, wanneer men alles in brand wil brengen. En zo dra deezen verteeren, maakt men andere dunne klein gehakte toppen houts bij de hand te hebben, om de ruimte, door het verbrande stroo gemaakt, te kunnen aanvullen.

§. 8.

Behalven de dunne toppen, die onder de eerste en boven de tweede verdieping, gelijk ook in 't midden des Hoops gebruikt worden, rekent men, meestal, vijftien yademen houts, gekort tot op drie en één' halven voet, en vijf voeten hoog gezet, tot éénen Hoop noodig te hebben, kostende ieder vaam houts van drie tot vijf en éénen halven gulden, welke verschillende prijs afhangt van het minder of meer

meerder vertier der Koolen, ten deezen of geenen tijde. — Dan, alle Hoopen zijn niet even groot of kostbaar, dewijl de Landman dezelve schikt naar de meerdere of mindere hoeveelheid van hout, het welk hij gehakt heeft, of bij de hand gehouden.

§. 9.

Doorgaans zet men het hout negen voeten in de rondte van den in het midden geplaatsten stroobos: en dus zal de midellijn des geheelen Hoops, den stroobos mede gerekend, negentien of twintig voeten, beneden aan den grond bedraagen; en, bijgevolg, zal de geheele benedenomtrek des Hoops op ruim zestig voeten uitloopen, terwijl deszelfs hoogte gemeenlijk van negen voeten is.

§. 10.

Het klein gekapte hout, boven en onder, legt men digt bijéén; maar het dikke, dat de twee verdiepingen zal uitmaaken, zet men regt of schuinsch op tegen den zaamengebonden stroobos; doch indier voege dat de bovensten binnenwaards hellen naar de opening, die boven in den Hoop gemaakt of gelaa- ten wordt, den naam draagende van het Stopgat. Dus valt de bovenste omtrek des Hoops veel kleiner, en staat op twintig voeten verminderd.

§. 11.

Wanneer het hout dus gestapeld of in orde gezet is, vertoont het een geraamte, 't geen men daarna gaat bekleeden. Men neemt, naamelijk, sterke plaggen van heide, of liever, dewijl zij los hangen, zooden van taaie grasgronden, en bedekt daarmede den gantschen Hoop van rondomme, waarover dan nog eenige aarde geworpen wordt, op dat alles wel en dicht zou sluiten. En dan vertoont een zodanige Hoop de hut of wooning van eenen Hottentot.

§. 12.

Geene openingen laat men binnen tusfchen het hout overig, dan alleen de onvermijdelijken, dat is, die door het ronde, oneffen of fcheeve hout veroorzaakt zijn. En uitwendig is er ook in den geheelen Hoop geene opening gebleeven, dan alleen in de ftompe oppervlakte of in den top, waar dezelve zo groot is, als de ftroobos, dienende, om, naar gelange deeze door het branden verteert, alles aan te vullen met ander zo genoemd ftophout. Dan, deeze opening wordt, zo dra het branden begint, al mede zorgvuldig met plaggen of zooden gedekt, en, wanneer er eene aanvulling van ftophout gefchieden moet, wordt deeze mond fchielijk geopend, maar, ook even ras geflooten, om te beletten, dat de vlam uitbarfte.

§. 13.

Dan, dewijl zonder openingen geen binnen aangelegd vuur vat zou krijgen op het hout, zo worden, wanneer de Hoop, boven in het midden, aan den stroobos aangestooken is, hier en daar luchtgaten gemaakt in de omleggende plaggen, naamelijk naar gelange de brand neêrtrekt; en wanneer deeze openingen, bij het toeneemen des brands, onnut geworden zijn, laat men niet na, dezelve wederom toe te stoppen, waarop men, laager, wederom anderen maakt, waarmede men voortvaart tot aan het einde des geheelens werks. Door deeze luchtgaten vliegt de rook weg: en dan heeft men de natuurlijkste afbeelding van eenen vuurbraakenden Berg, uit wiens reeten, aan de zijden, de damp uitbreekt.

§. 14.

Wanneer bij toeval eenige openingen, hier of daar, door het losgaan der plaggen, ontstaan, laat men niet na dezelve aanstonds te stoppen. En dit moet ook dikwerf gedaan worden ten aanzien der gewoone luchtgaten, naamelijk, in gevalle de wind te sterk op die zijde des Hoops aanvalt, waar men ze gemaakt heeft: zij worden dan aan dien kant geflooten, maar aan de andere zijde vermeerderd. Zonder deeze voorhoede zou het hout te sterk in brand raaken, en niet in Koolen veranderd, maar in asche verteerd worden.

§. 15.

§. 15.

Op ongelijke tijden steekt men het vuur in deeze Hoopen, dewijl zulks afhangt van het al of niet genoeg gedroogde hout. Is hetzelfde vroeg vaardig, dan begint men de branding omtrent het midden van Junij: is het laater droog geworden, dan onderneemt men zulks in volgende maanden, tot in October.

§. 16.

Tot brandverwekking gebruikt men alle stoffen, die ligt aangaan: een zwavelstok kan ook al toereiken. En wanneer men dat zal beginnen, schikt men zich niet naar wind of weder. Alleen neemt men, bij den aanvang des werks, in acht, dat men eene plaats verkieze, waar de winden niet vrij regeeren, op dat de Hoopen, gelijk gezegd is, niet in eene lichtelaaie vlam vliegen en vernield worden. Ook trekt men van eene stille plaats dit voordeel, dat men, bij stil weder, uit den rook, die zeer aartig uit alle luchtgaten trekt, best kan oordeelen van de innerlijke gesteldheid des Hoops; van de zo genoemde gaare of ongaare plaatzen; van de openingen, die men stoppen moet; en van de noodzaakelijkheid, om er meer luchts in te brengen, dan er reeds in gelaaten is.

§. 17.

Zo dra de branding begonnen is, moet de Opzigtter, wien men Brander noemt, nacht en dag, daarbij blijven, om op alles het oog te houden. Dan, de geenen, die in dit werk wel ervaren zijn, kunnen, na het neemen van goede voorzorgen, wel een paar uren zich daarvan verwijderen, en elders gaan, waar het hun lust.

§. 18.

De branding van alle Hoopen duurt nimmer even lang. Dat hangt volkomen af van het weder. Is hetzelfde gunstig, dan duurt dezelve veertien dagen: loopt dat tegen, dan worden er zeventien dagen vereischt, eer alles zijn volle beslag heeft.

§. 19.

Het zekerste teken, waaraan men weet kan, in hoe verre de Hoop gaar zij, dat is, in hoe verre hij regt doorgebrand zij, wordt door den rook zelven gegeven, te weten, wanneer de rook, die uit de luchtgaten komt, in eene blaauwe koleur verandert, dan kan men vertrouwen, dat het aldaar gelegde hout gaar, of regt tot Koolen verbrand is.

§. 20.

Wanneer de Hoop, onder het branden, op deeze of geene plaats ingevallen is, het geen de Brander niet gaarne ziet, om dat zulks een bewijs van eene schaadelijke verbranding is, weet hij, die kundigheid heeft van de menigte, van de dikte, en van de droogte des houts, te vooren door hem behandeld, genoegzaam uit den rook te oordeelen, waar en in hoe verre de Hoop gaar is. Zo dra hij dan dat verneemt, begint hij de luchtgaten aan die zijde zorgvuldig toe te stoppen.

§. 21.

Heeft het werk zijn volle beslag gekreegen, dan gebruikt men geen water, om het vuur te bluschen; maar om dat te dempen, wordt er aarde, twee en één' halven voet hoog, rondom den Hoop aangelegd en naauwkeurig aangeplakt, waardoor, terwijl tevens alle luchtgaten zorgvuldig geslooten zijn, het vuur uitgaat. De minste gebleeven opening zou toch den ganschen Hoop kunnen doen verteeren.

§. 22.

Haalt men eenen kool, onder het branden van het opstaande hout uit den Hoop, dan schijnt hij volkomen uitgedoofd; maar in de open lucht gehouden, gloeit dezelve in weinig tijds geheel aan. Men kent ge-

gevallen eener fchijnbaare uitdooving: onder anderen, dat men, twee jaaren na de branding, nog vuur vindt in eenen Hoop: zij blijven toch, na dat alles ten einde gebragt is, onaangeroerd, op hunne plaats ftaan, naamelijk tot den tijd der verkooping of aflevering.

§. 23.

Wanneer de aflevering zal gefchieden, heeft men niets anders te doen, dan den Hoop te ontmantelen, dat is, de zooden of plaggen met de aarde, die denzelven bedekken, weg te neemen. Voorzigtheid komt vervolgens te pas, dewijl men voorbeelden heeft, dat Koolen, ten vollen uitgedoofd, zo men waande, die op eenen wagen naar *Doesburg* gebragt, en in een aldaar liggend fchip gelaaden waren, onverwagts begonnen aan te gaan en te rooken; des men ze in het water moest werpen.

§. 24.

Al dit bovengemelde werk wordt verrigt door denzelfden man, door den Brander: deeze rigt zelf de Hoopen op, om dat hij eene volkomen kennis moet hebben van derzelver innerlijke gefteeldheid, ten einde hij, onder het branden, zijn beftier daarnaar kunne regelen.

§. 25.

Vreemdelingen, en bijzonder de Landlieden, die onder *Haxbergen* wonen, komen, jaarlijks, in de boven genoemde maanden, opzettelijk, over, om dat werk in de gemelde Kerfpelen te verrigten, brandende als dan verscheiden' Hoopen, in denzelfden omtrek, te gelijk bij verschillende Boeren.

§. 26.

In den eersten opslag kan dit iemand vreemd voorkomen, en de vraag doen gebooren worden, of die Lieden dan alleen de geheimen van dit werk verstaan, of meer ervaren zijn in deeze konst, dan de bovengemelde Inboorlingen, dan de Eigenaars der Hoopen zelve? Men moet daarop antwoorden, dat de laatsten zich niet toeleggen, om volkomen kundigheden van dat werk te verkrygen, waarschijnlijk wegens de geringe bezolding; die zij daarvoor aan anderen geeven, het geen zij liever verkiezen te doen, dan hun gewoon werk in den landbouw ten dien tijde te staaken. Een vreemde Brander ontvangt toch niet meer voor het branden van ééner Hoop, dan een' Rijksdaalder nevens spijs, drank en herberg. 't Voordeeligst voor de Eigenaars der Hoopen is, dat veelen hunner te gelijk eenige Hoopen laten branden, om dat zij dan de kosten van spijs, drank en herberg. te zamen draagen. — Thans zijn er twee Mannen in *Silvolde*, die de

konst

konst geleerd hebben, en ook nu rond gaan, gelijk de *Haxbergers*, om Hoopen bij anderen te branden.

§. 27.

Geheimen koomen in dit werk niet voor; maar de Ondervinding is ook, gelijk in andere zaaken, hier de beste Leermeester.

§. 28.

Om alles klaarer te maaken, hebben we best gekeurd deeze Tekening daarbij te voegen.

 V E R K L A A R I N G

D E R

P L A A T.

Figuur I. Vertoont den zo genoemden haard, rond aangelegd, en omzet met paaltjes tegen het uitwijken: op het forceelhout heeft men een voeder dun en klein hakhout gelegd: in het midden ziet men den zaamen gebonden stroobos, regt opstaande, rondom welken 't hout der twee verdiepingen gezet zal worden. Dit is de grondslag des werks.

Fig. II. Is eene aftekening van den opgezetten Hoop in zijn geraamte. Beneden ziet men den grondslag met de omgezette paaltjes: dan volgen de twee verdiepingen van regtop gezet hout, drie en een' halven voet lang, om tot Koolen gebrand te worden: boven dezelve is allerlei soort van klein gehakt hout, als eene bovenlaag gelegd: in den stompen top is eene ronde opening, het stopgat genoemd, door 't welk men klein hout ter aanvulling steekt, naar gelang de opstaande stroobos verbrandt.

Fig. III.

Fig. III. Vertoont ons het geraamte van den Hoop, met zooden en plaggen rondom bekleed. Deeze Hoop is bijna gaar: de bovenste luchtgaten zijn reeds gestopt: laager, waar de branding nog moet voortgaan, heeft men nieuwe luchtgaten gemaakt, waaruit de rook vliegt: beneden ziet men eene grep, rondom gemaakt, waaruit de aarde genomen is, om met dezelve de omliggende plaggen verder te dekken: boven, of in den top heeft men het stopgat geopend, waaruit de damp opgaat, om de ruimte, die van binnen door den verteerden stroobos gemaakt is, te vullen met zo genoemd stophout, waarvan twee voeders dun hout, ter lengte van éénen voet of korter gehakt, gedurende de branding, gebruikt worden.

Fig. IV. Vertoont eenen Hoop, die volkomen gaar is, zeer ingezakt, dewijl het hout van binnen verbrand en veelal verbrooken is: men ziet ook daarom geenén rook uit het wijd geopend of ingevallen stopgat opgaan: dezelve is ook, van alle kanten, met aarde gedekt, om het inwendig vuur te dempen, en de Koolen te bewaaren tot den tijd der aflevering.

Ten flotte van alles willen we nog één woord, ter beoordeeling van de waarde des Handels in deeze Koolen, bijvoegen. Uit de bovengemelde Kerfpelen, waar men dezelve brandt, worden zeer veele Koolen vervoerd naar de IJzerhut te Boek-

holt; maar van derzelve hoeveelheid kan ik geene bepaaling opgeeven. Liever en alleen houden wij ons aan den inlandfchen Handel. Het Graaffchap *Zutphen* verzendt, jaarlijks, nu minder dan meer dan dertig fcheepsloadingen: Deezen gaan, voor 't grootfte gedeelte, naar de IJzergieterij te *Deventer*, de overige naar *Zwol*, *Amsterdam* en andere plaatsen. Men brengt te *Doesburg* ééne of twee fcheepsloadingen, die naar *Dordrecht* gaan. Elke fcheepsloading wordt gerekend op vijfhonderd en vijftig guldens, min of meer, naar maate van de grootheid der fchepen. Door *Zutphen* rijden ook, jaarlijks, eenige wagens met Koolen voor den aanzienlijken Kopermolen op de Veluwe bij *Hal*, welker waarde gerekend werdt op vijftienhonderd of twee duizend guldens.

Berekening, voor de Inschrijvers op het geheele Werk:

Dit ZESDE STUK, bestaat $1\frac{1}{2}$ vellen druks; en een
half vel tot een *Aanhangsel* op den *Leerlooijer*

a $1\frac{1}{2}$ St. f: - 3:

En eene uitlaande plaat. . . f: - 6:

En kost dus, op ordinair papier f: - 9:

En op best papier . . . f: - 12.

Het EERSTE STUK: De *Indigo-Bereider* en *Blauwverwer*. f 3 - 4:
en op best papier. f 4 - : - :

Het TWEDE STUK: De *Sterkwaterstoker*, *Zout-zuur*- en
Vitrioololie-bereider. . . f 3 - 17:
en op best papier. f 4 - 16:

Het DERDE STUK: De *Porcelain-fabriek*. . . f 4 - 4:
en op best papier. f 5 - 5:

Het VIERDE STUK: De *Leerlooijer*, *Leertouwer*, *Wit*- en
Zeemlooijer. . . f 2 - 3:
en op best papier. f 3 - : - :

Het VIJFDE STUK: De *Kaarsenmaaker*. . . f 1 - 2:
en op best papier f 1 - 3:

Buiten Deelneeming op het Geheele Werk, zijn geene afzonder-
lijke Stukken als met 20 percent verhooging te bekoomen.

Bij A. BLUSSÉ & ZOON te Dordrecht, zijn,
 onder anderen gedrukt en te bekoomen de
 volgende Werken:

Algemeen en beredeneert Woordenboek der Natuurlijke Historie; behelzende de Historie der Dieren, Planten en Mineralen; en die der Hemelsche Lighaamen, der Verhevelingen en andere voornamen verschijnselen der Natuur: benevens de Historie en Beschrijving der enkele Drogerijen, welke de drie Rijken opleveren, hun gebruik in de Geneeskunst, in het gemeene Leven, Landbouw, Kunsten en Handwerken. Uit het Fransch van den Heere VALMONT DE BOMARE, 3 Deelen in gr. 4to met eene Schoone Titelplaat door R. *Vinkeles*. - - f 21-0-0

ATLAS (*Nieuwe en Beknapte Hand-*), bestaande in eene Verzameling van CXII der algemeenste en nodigste Land-kaarten, allen in de Nederduitsche Taal, en naar de laatste ontdekking van de *L'Isle* en anderen opgesteld; in eene voegzaame grootte uitgegeeven, om op eene gemakkelijke wijze bij het leezen der Nieuws-tijdingen en Historien te kunnen worden gebruikt; allen zindelijk afgezet en gebonden in groot Folio half Engelsche band. a 36-0-0

BLUSSE (A.) De beste Opvoeding der Jeugd ten nutte van dit Gemeenebest, en Bespiegeling bij een Onweder. gr. 8vo. :-8-0

———— — Iets Dichtmaatigs; of Bundel van Zede-dichten over de Winden, Wolken, het Graf, de Eeuwigheid, Mijne Ellende, Mijne Verlossing, Mijne Dankbaarheid en andere belangrijke onderwerpen, met Konstplaten door L. *Brasfer*, in gr. 8vo. 3-0-0

BLEISWIJK (Mr. P. van) & J. ESDRE Natuur- en Wiskundige verhandeling over het aanleggen en versterken van Zee-Meir- en Rivier-Dijken; met Tafelen en Platen. in gr. 8vo. 1-16-0

BLASSIERE (J. J.) Werkdadige en Beschouwende Meetkunde 2 Deelen met Platen. - - - - 4-8-0

BERNIERES (DE) Beschrijving van een Spinwiel, om met beide handen te gelijk te Spinnen, met de afbeelding. gr. 8vo. :-8-0

BEATTIE (J.) Proeven over het lagchen en gelach verwekken- de in spreken en schrijven; uit het Engelsch in 't Nederlandsch overgezet, en verrijkt met eene Voorrede en eenige voorbeelden uit Nederduitsche Schriften. in gr. 8vo. - - 1-16-0

DE WEELE IN NEDERLAND, met ophelderende Aanteke- ningen; nevens een bijvoegzel, bevattende de nagelaten papieren eens Franschen Gouverneurs van een Nederlandsch Jongeling, en het Leven en Sterven van den Eerw. Pouponville. Deeze Gees- ti-

tige Critiek van de dwaasheden onzer Eeuw is zeer zindelijk gedrukt, op best Schr. Med. in gr. 8vo. - - - 12-00

EULER (L.) Volledige Inleiding tot de kennis der Algebra, aan de hand geëvende eene gemakkelijke oplossing van alle soorten van Rekeningen, zo in de Wiskunde, Koophandel als andere zaken; Hier is bijgevoegd een zeer eenvoudig middel om zelfs blinde Menschen de Rekenkunde, ja mogelijk het schrijven en 't Componeeren van Muziek te leeren oefenen. Twee Deelen met Platen. in gr. 8vo. - - - 3-15-0

DICHTOEFENINGEN van Studium Scientiarum Genitrix V Deelen. - - - 9-0-0

Dito best papier. - - - 14-0-0

FREMERIJ (B.) Romeo en Julia, Tooneelspel; naar den Heer Weisze. Met een beoordeelend Nabericht en schoone Titelpaat, in groot 8vo. - - - 1-16-0

— — — Mijne Offeranden aan Apollo & Hijmen, met Konst-vignetten, 2 Deelen, gr. 8vo. - - - 3-12-0

Gemengde Dichtproeven van B. Fremerij, A. H. Hagedoorn, J. P. van Heel en D. van Stolk. in gr. 8vo. - - - 1-0-0

Historische, Karakter & Zedekundige Bijbel-onderwijzer, 3 Deelen in kl. 8vo. met Konstplaten. - - - 4-10-0

— — — dezelfde in groot 8vo. - - - 6-0-0

HUIDEKOPER (B.) Rijkkronijk van *Melis Stoke*, in 10 boeken, met Historische- Oudheid- en Taalkundige Aanmerkingen, zoo op ieder blad zijde als in breeder Aantekeningen en Bijvoegzels agter ieder boek, wijders eene zeer naauwkeurige samengestelde Tafel der Paaschdagen, ter ophelderinge van het Tijdrekenkundige, vooral in de Middel-eeuw; eene Toegifte wegens het woord *Manus* (*Mergen-lands*); een Gezicht van de Verhandeling van *Philippus Jacobus Lambecher*, wegens den togt van Keizer *Aelbrecht I.* naar Holland in den jaare 1300. en een Bladwijzer der woorden, 3 deelen gr. 4to. mediaan papier. - - - 21-0-0

Dito klein 4to. ordinair pap. - - - 10-10-0

Dito gr. 8vo. mediaan drukpap. - - - 14-0-0

HAGEDOORN (A. H.) Proeven van Kunst en Wetenschap; in IX Verhandelingen over de Wijsbegeerte; de verschillende geboorteaart en hoofdneiging der Menschen; de Generatie; de Onregelmatige Eigenliefde enz. gr. 8vo. - - - 1-16-0

HAND-

HANDLEIDING TOT DE PHIJSIONOMIEKUNDE; door een voornaam Amsterdamsch Godgeleerde, in XVIII Hoofdstukken; bevattende eene volkooime Opleiding tot de Kennis van deeze nuttige en aangename Wetenschap; versierd met een rijk getal Konstplaten en Vignetten. 2 deel. gr. 8vo. op best Mediaan pap. 8-0-0

LONG (J. le) Koophandel van Amsterdam, naar alle gewesten der Waereld 3 deel. Negende, aanmerklijk vermeerderde en verbeterde, druk. 8vo. - - - 4-10-0

LESSEN DER WIJSHEID over de gebreken der Menschen 3 deel. in gr. 8vo. - - - 4-10-0

PLUCHE (La) Heemel-geschiedenis, naar de denkbeelden der Poëten, der Philosophen en van Mozes 2 deel. met pl. 8vo. 3-0-0

— — — *Schouwtooneel der Natuur*, of gesprekken over de voornaamste bijzonderheden der Natuurlijke Historie, Konsten, Handwerken, fraaije Wetenschappen, Godsdienst enz. XVI deel. met ruim 200 pl. Tweede Druk 8vo. - 36-0-0

— — — — — (Zaakrijk Register op of tot de Eerste en Tweede Druk van) - 1-10-0

PUIJT (S. J. de) Grondbeginselen der Meetkunde, vervattende de VI Eerste, het XI & XII Boek van Euclides: alles op een korte en duidelijke wijze voorgesteld, gedemonstreerd, en met veele aanmerkingen verrijkt; met XXVIII kopere pl. in gr. 8vo. 5-5-0

REISIGER (De NIEUWE) of Beschrijving van de Oude en Nieuwe Waereld, in vermaaklijke, leerzame en nuttige Brieven, uit het Fransch van den *Abt de la Porte*. XXVIII deel. gr. 8vo. 43-0-0

TRENCK (F. Vrijheer van der) Mengelwerken, in dichtmaat en profa; in 't Nederduitsch overgebracht door *P. J. Kasteleijn*, Vier Deelen. - - - 8-0-0

Op schrijfspapier - - - 12-0-0

VILLEHUET (BOURDE DE) de Scheepsbestierder, of Proef der Verrichtingen en Krijgswendingen van het Vaartuig ter Zee, met platen, in gr. 8vo. - - - 3-12-0

Fig. I.

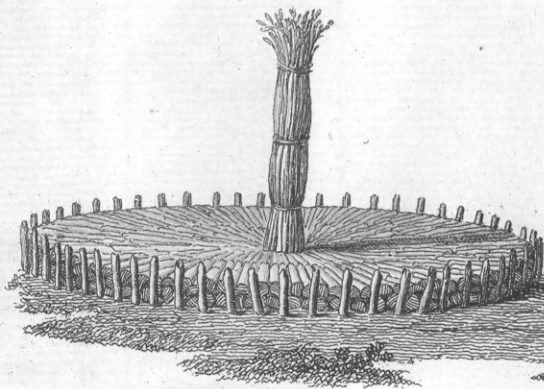

Fig. II.

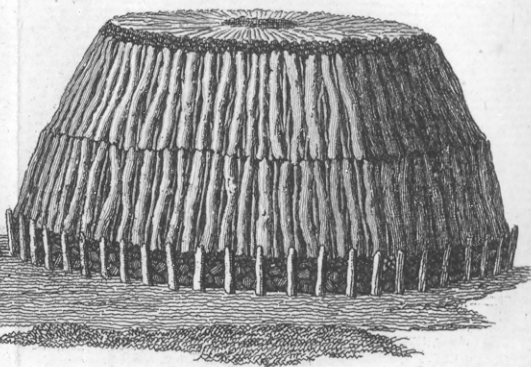

Fig. III.

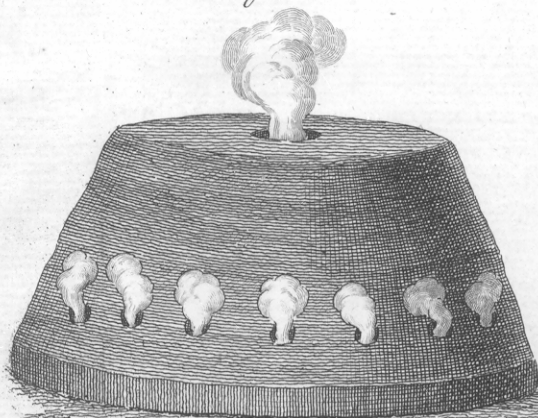

Fig. IV.

